

діяльність правоохоронних органів, а й вислухати їх думки, критику та побажання громадян щодо поліпшення роботи ОВС, почути від них оцінку роботи та поведінки конкретних працівників міліції.

Під час проведення таких виступів знаходить своє вирішення питання, які люди через бездушність, або некомпетентність окремих працівників міліції не можуть вирішити місяцями. Громадяни з більшою довірою починають ставитись до правоохоронців, вбачаючи в їхніх діях щире прагнення надати допомогу.

На початку 1999 року за ініціативи ЦГЗ на оперативній нараді ГУ було проаналізовано стан організації виступів керівного складу ГУ, начальників галузевих служб в трудових колективах та перед населенням. Було визнано за доцільне дещо удосконалити проведення таких зустрічей в цілях отримання максимального результату. Керівники галузевих служб зобов'язувались в тиждень термін надати в ЦГЗ ГУ, який організував узагальнюючу роботу, графіки виступів на квартал. Після цього в курируваних районах за декілька днів проводилось інформування населення через місцеві газети, радіо та за допомогою оголошень про місце, день та час проведення зустрічі. Сама ж зустріч проводилась в два етапи, наприклад: з 16 до 18 год. проводилась «пряма телефона лінія», під час якої на запитання відповідає заступник начальника ГУ разом з керівником МРВ. Після цього з 18 до 20 год. відбувався прийом громадян з особистих питань.

В деяких районах проведення прямої лінії передавало зустріч в трудових колективах, з населенням в сільрадах або клубах.

Як правило, у виступах висвітлювались такі питання:

- інформація про роботу ОВС, проведену за певний період щодо забезпечення правопорядку на відповідній території та стан криміногенної обстановки в районі;

- стан розслідування резонансних злочинів та скоєних в даній місцевості;
- роз'яснення окремих положень чинного законодавства.

ЦГЗ було розроблено типовий графік для планування виступів керівництвом ГУ та начальниками галузевих служб, окремі форми звітності. Результати цієї роботи по закінченню кварталу узагальнювались в ЦГЗ та доповідались на оперативній нараді начальнику ГУ.

Проведена форма спілкування з населенням в поєднанні з іншими дає хороші можливості в визначенні проблем та недоліків в роботі ОВС, встановленню раніш невідомих фактів стосовно роботи міліції і конкретних співробітників.

А.В. Клімачова, канд. філос. наук

ВІД ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ ДО АВТОРИТЕТУ ПРАВООХОРОНЦІВ

В сучасних умовах авторитет працівників ОВС значною мірою залежить від уміння на високому професійному рівні виконувати службові обов'язки. Авторитет закону значною мірою залежить від авторитету працівника ОВС, людини, яка цей закон представляє, від її професійної майстерності та моральних якостей. Для працівника органів внутрішніх справ його робота та професійний, службовий обов'язок – це той стрижень, який безпосередньо пов'язаний з його духовним світом, моральним змістом особистості, що про-

являє себе в індивідуальній моральній культурі, яка втілюється в професійній майстерності, складовою частиною якої є професійна етика.

На відміну від моральної проповіді етика спирається на докази. Вона виконує своє завдання та переходить від вивчення Суцього, тобто того, що є людиною та що є світ, до обґрунтування Необхідного, того що повинна робити людина, якою вона повинна бути.

Кожна людина володіє суверенністю та самостійністю, але в той же час вона консолідована з певною соціальною групою, етнічною спільнотою, державою. Свобода особистості досягається гармонійним поєднанням її з умовами свого буття. Виконання професійного обов'язку в такому випадку не сприймається як обтяжливе. Його виконують добровільно, без примусу, застерєження стають зайвими та недоречними.

Проблема гармонійного узгодження прав та обов'язків особистості досягається об'єктивними та суб'єктивними передумовами, сприйняттям людиною гуманістичних поглядів. На це можуть та мусять бути націлені навчальний процес учбових закладів, вільний час, комунікативні зв'язки. Підвищення питомої ваги моралі у світорозумінні сучасної людини є актуальним завданням сучасності. Моральне відродження та духовне вдосконалення людини – це і мета, і засіб, і умови прогресивних соціальних перетворень. Такими вони можуть стати тільки при наявності залучення людини до фундаментальних моральних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки. Для правоохоронця ці завдання визнаються соціально-правовим досвідом як першочергові. Адже саме він зазвичай стає першим представником державної влади, з яким зустрічаються громадяни за умов конфлікту з Законом. Саме міліціонер першим дає оцінку антисуспільним та аморальним діям від імені держави, виконуючи вимоги Закону. І тільки в разі безпомилковості цієї оцінки, винесення її в суворій відповідності нормам права та моралі діяльність співробітника ОВС відповідає своєму високому призначенню. За порушення норм моралі суспільна думка засуджує співробітника міліції значно суворіше, ніж представників інших професій. Освіченість, майстерність, професійний досвід співробітника лише тоді набуває цінності, коли вони поєднуються з моральною зрілістю та взірцевою культурою поведінки. Професійна етика для працівника правоохоронних органів є не менш значущою, ніж комплекс юридичних дисциплін. Адже право починає «цікавитися» людиною лише тоді, коли вона скоїла правопорушення, внаслідок чого суспільству або особистості завдано певну шкоду. Етику цікавить не тільки результат вчинку, але – і це головне – його мотив, що для сучасного стану правоохоронної діяльності надзвичайно важливо та потрібно. Тому зрозумілим є прагнення свідомих працівників правоохоронних органів опанувати природу моральних цінностей, навчитися професійно давати моральну оцінку діям та вчинкам, набути стійку життєву мету. Але не слід бачити у вивченні етики засіб «навчання» моралі, тому що моральна позиція людини формується всіма умовами її життя в суспільстві. Однак саме вивчення етики звертає увагу особистості на питання моралі, прищеплює зацікавленість вищими життєвими цінностями, сприяє підвищенню моральної культури людини.

Видатний гуманіст ХХ століття А. Швейцер відзначав що «культура є етика». При вивченні моральної проблематики, при розкритті специфічної особливості моралі етика демонструє її місце та роль в культурі людини, по-

казує, що мораль існує не просто в якості відносно самостійної сфери суспільного життя, а фактично охоплює гуманістичним змістом всі сфери духовної культури. Вона допомагає розвинути моральну свідомість особистості, пробудити почуття власної відповідальності та вчить поміркованому ставленню до моральних проблем. Мораль як особливий спосіб практично-духовного опанування дійсності, як оціночно-імперативне бачення перспектив удосконалення суспільних відносин та їх суб'єкта-людини, а також моральність, як сукупність форм взаємовідносин між людьми, що спостерігаються на практиці – утворюють собою важливу і розгалужену сферу взаємовідносин людини та суспільства. Її досягненню, проникненню в найтоншу тканину ціннісних сенсів та значень, становленню моральної культури та вмінню орієнтуватися у світі людських стосунків з позиції людяності вчить правоохоронця професійна етика.

Працівник ОВС – своєрідний символ Закону та Держави, тому його виключно особисте уявлення про добро та зло, благородство та підлість, вірність та зраду перетворюється в справу майже державної ваги. Чи відповідає образ правоохоронця такій значущій цілі?

Прийшов час скорегувати шаблон сприйняття іміджу співробітника органів внутрішніх справ, що склався протягом років та переорієнтувати суспільну думку з конфлікту та недовіри на злагоду та взаєморозуміння. Залучення до етики допомагає тому, хто присвятив своє життя протидії злу бути порядною людиною.

Сучасні умови розвитку державного будівництва – принципово новий етап в усвідомленні ролі моральних засад діяльності правоохоронних органів. зумовлені гуманізацією права, підвищенням інтересу до людської особистості, визнанням її надзвичайно високої соціальної цінності.

Етичними нормами просякнута карне, карно-процесуальне законодавство: як правоохоронці, так і особи з відхиленнями в поведінці є носіями суспільних відносин, керуються в своїх намірах морально-етичними нормами, боротьба зі злочинністю є боротьбою в ім'я добра і тому даний процес має морально-етичний сенс.

Знання професійної етики дозволяють сформувати у працівників ОВС більш об'ємні уявлення не тільки про суспільство, не тільки про людей, але і про самих себе.

Арістотель при створенні перших етичних трактатів помістив етику між психологією та політикою. Тим самим він визначив мету та завдання етики: спираючись на знання про душу людини, виховувати добродійного громадянина держави.

І.Д. Казанчук

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ЩОДО ЇЇ ФОРМУВАННЯ

«Громадська думка є тим становищем масової свідомості, яке тримає в собі явне або приховане ставлення людей до подій та явищ соціальної дійсності, до діяльності різноманітних соціальних інститутів, груп чи окремих осіб» [5, с.355].

Інколи громадську думку бачать, як консенсус [1, с. 9] або величають «невідомим богом, перед яким згорають від люті», а іноді вважають (точка зору американських соціологів А.Л. Лоуелла, У. Ліпмана), що вона має «обмежені